

Honcharova O. O.

Ph.D. in Philosophy, Doctoral Student

in National Pedagogical Dragomanov University

Senior Lecturer

in Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Ukraine, Mykolayiv

hamisek@ukr.net

Temporality in the modern information society

The problem of changing the perception of time and its course in the human consciousness of the modern information society is considered. It is noted that the transformation of the temporality of today's social practices and the corresponding worldview affect the objective processes of a person's life, and also generate specific ethical and philosophical dilemmas, which easily move from the plane of theorizing to quite obvious challenges to established worldview models.

Key words: *time, temporality, information society, Internet, gadgets, worldview.*

УДК 340

Гусенко А. А.

старший викладач кафедри публічного управління

та адміністрування і міжнародної економіки,

Миколаївський національний аграрний університет

Миколаїв, Україна

angelagusenco@gmail.com

Судові установи як одна з форм цивільної влади Північного Причорномор'я

Надано характеристику судової системи античних держав Північного Причорномор'я. Розглянуто діяльність судових установ як однієї з форм цивільної влади в античних полісах окраїн грецької ойкумени – Північного Причорномор'я. Проаналізовано моделі судочинства – афінської та держав Північного Причорномор'я.

Ключові слова: *право, суд, судочинство, поліс, судові органи.*

Спеціального історико-юридичного дослідження судової системи античних держав Північного Причорномор'я досі не здійснювалося, хоча існує достатньо широкий пласт літератури, у якій висвітлено характерні риси побудови та особливості діяльності судових органів інших грецьких держав античного часу, насамперед Афін. Цим питанням частково або повністю присвячено історичні розвідки В.В.Латишева, Г.Бузольтя, Д.С.Карева та С.О.Голунського, О.Є.Паршикова та ін. Окрім того, аналіз окремих характерних рис суду та судочинства у полісах північнопонтійського регіону міститься у працях М.В.Скржинської, Е.В.Діля, Ю.Г.Виноградова та ін.

У давньогрецьких полісах суд належав до числа неодмінних державних установ. Як правило, судочинство було публічним, і за його діяльністю могло стежити практично все населення. Грецькі колоністи, які оселилися на північних берегах Чорного моря у другій половині VII–VI ст. до н.е., принесли туди свої звичаї та культуру. Судочинство, яке за часів античності перебувало на початковій стадії свого розвитку, у державах Північного Причорномор'я було побудовано загалом за моделлю, близькою до афінської, щоправда, з певними особливостями, зумовленими впливом місцевого звичаєвого права та законодавства.

Населенню античних міст-держав Північного Причорномор'я була притаманна схильність вирішувати будьякі суперечки через судові позови. Саме тому організація судової влади набула тут достатньо складних, розвинених форм. Любов громадян до судового вирішення різноманітних життєвих колізій, надавали судовим органам - народному суду дікастів, колегії архонтів, іншим магістратам - широке поле для діяльності. У Боспорському царстві найвищу судову владу мали царі. У демократичних античних державах Північного Причорномор'я головною судовою установою був «суд присяжних». У полісах присяжні обиралися Народними зборами із числа громадян, які досягли 30-річного віку, не були обтяжені боргами та не піддавалися атимії. Обрані за жеребом розподілялися на судові палати (відділення) - дікастерії. Вступаючи на посаду, обрані судді урочисто присягали вершити суд згідно із законами та постановами народу, а в разі їхньої відсутності справедливо вирішувати справи, однаково уважно вислуховуючи позивача та обвинуваченого. Після присяги кожен із дікастів одержував пінакіон-

дерев'яну, бронзову або кістяну пластинку з вирізьбленим на ній ім'ям судді та номером його дікастерію, що позначався однією з перших літер грецької абетки. Ця пластинка впродовж усього року, на який обирався суддя, була ознакою посади, яку він обіймав. Судочинство могло здійснюватися щоденно, крім свят і днів народних зборів. Під час війни зазвичай припинялося судочинство у приватних справах. З метою запобігання спробам підкупу суддів архонти лише вранці в день засідання жеребкуванням визначали, який дікастерій та в якому судовому приміщенні буде проводити засідання. Якщо склад судової палати виявлявся неповним (через хворобу, смерть когось із дікастів тощо), то архонти мали через жеребкування доповнити його з переліку запасних суддів. Таким чином, ніхто з присяжних не міг знати, які справи йому доведеться розглядати у цей день. Входячи до судового приміщення, дікасти отримували дерев'яні значки («симболи»), які по закінченні засідання показували колакретам - фінансовим магістратам, що розпоряджалися відповідними коштами, та на цій підставі отримували платню за виконання своїх функцій. Головою суду могли бути різні державні посадові особи, залежно від суті справи. У Боспорській державі подібні повноваження, очевидно, мали цар та його намісники. Зазвичай голова суду здійснював свої функції, увінчаний лавровим, оливковим або дубовим вінцем. Взагалі поняття ігемонії - головування у суді - в той час трактувалося ширше, ніж нині. Ігемон був зобов'язаний прийняти від громадянина скаргу, здійснити попереднє слідство, головувати при розгляді справи судом та здійснювати контроль за виконанням судових вироків. У малозначних справах, а також у разі особистого зізнання злочинця або очевидності й беззаперечності доказів, архонти, деякі інші магістрати мали право здійснювати судочинство й особисто. Але у важливих справах, коли злочинцю загрожувала смертна кара, архонти могли приймати остаточне рішення лише тоді, коли злочин і покарання були прямо передбачені законом. В інших випадках справа переносилася до дікастерію.

Зважаючи на значення міжнародної, зокрема морської, торгівлі в економіці античних держав Північного Причорномор'я, можна припустити й існування тут інституту навтодиків, які здійснювали судочинство у справах, пов'язаних із морською торгівлею, а також вели процеси про присвоєння прав громадянства.

Допоміжні функції в судах могли виконувати державні раби з фракійців, скіфів та інших «варварів». Існували в античний час і міжнародні третейські суди. Практика звернення до них була «важливим кроком в охороні мирних відносин». Отже, у античних державах Північного Причорномор'я склалася система судових органів, подібна до судових систем більшості держав еллінської ойкумени, з урахуванням місцевих особливостей державно-правового розвитку. Джерела надають можливість достатньо впевнено визначити коло судових органів північнопричорноморських держав, з'ясувати межі їхніх повноважень та виявити зміни у компетенції на різних етапах розвитку держав. У подальшому традиції античної культури, зокрема й правової, не були знищені. Нові судові інституції формувалися на підвалинах, які закладалися ще за часів античності.

Джерела та література

1. Гавриленко О. Судові органи античних полісів Північного Причорномор'я. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. № 32.
2. Усенко Б. Судова влада в Україні: історичні витоки, закономірності, особливості розвитку. Київ : Наукова думка, 2014. 450 стр.

Husenko A. A.

*senior lecturer at the Department of public administration
and administration and international economics,*

Mykolayiv National Agrarian University

Mykolaiv, Ukraine

angelagusenco@gmail.com

Judicial institutions as one of the forms of civil power of the Northern Black Sea Coast

The characteristics of the judicial system of the ancient states of the Northern Black Sea coast are given. The activity of judicial institutions as one of the forms of civil power in the ancient polises of the outskirts of the Greek ecumenism - the Northern Black Sea coast is considered. Models of judicial proceedings - Athenian and Northern Black Sea states - are analyzed.

Key words: *law, court, court proceedings, polis, judicial authorities.*